

Álvarsligir trupulleikar í væntu gera vit einki:

Skal SEV umskipast ella skulu vit hava eitt nýtt orkufelag?

Okkurt má gerast heldur SEV-stjórin

Skal SEV taka sær av øðrum orkutætum má felagið umskipast

Herfyri stóð ein grein í færoyskum blaði við yvirskriftini: Orka er ikki bara SEV-mál — tað er eitt samfelagsmál. Vit vendu okkum til Hjalgrim Winther, stjóra í SEV við júst hesum setninginum og bóðu hann um eina viðmerking.

Hjalgrim Winther: — Vit eru her inni á einum sera álvarsligum spurningi, nevnliga spurning-

inum um, hvussu vit loysa onnur orkumál enn streym sum eitt nú upphitingina.

— Tá sagt verður at: «Orka er ikki bara SEV-mál men samfelagsmál», tá má eg spyrja meg sjávan, um fólk halda, at vit sita og fylla lummarnar við pengum, ella tey halda, at vit eisini skuldu gjørt meira burtur úr aðrari orku so sum upphiting ella allari orku burtur

av. Hjalgrim Winther heldur fram: — Tað er ein sannroynd, at SEV í dag brúkar bert 10% av tí olju, vit innflyta til landið. 30–40% fara til upphiting og hetta talið hækkar støðugt. 10% fara til skularnar og 40–50% til skipini.

— Hóast SEV bert brúkar henda litla partin av olju, so vita vit, at streymurin vit lata er grundarlagið — stöðið — undir øllum øðrum. Eingin oljufýring ella hitapumpa kann setast í gongd uttan við streymi.

— Her kemur so spurningurin um økta tørvin á orku m.a. til upphiting — og hvør skal taka sær av at nøkta henda tørv.

— Sjálvur haldi eg, at tað kann henda ein katastrofa fyri Føroyar, um vit ikki longu nú gera okkurt. Vit byggja stór hús við vel-dugum kjallara. Tá nú oljan fer at hækka uppá ferir meira verður kanska neyðugt at brúka nær 20.000 kr. um árið til at hita húsini upp við og kanska aðrar 10.000 kr. til streym. Hetta fer at tyngja búskapin nógv, so eg vil bert spyrja: hvussu vil samfelagið loysa hesar spurningar?

Vænta at SEV loysir hetta

Og Hjalgrim Winther

Framhald av síðu 13

eyrhøvir. Vit hava søkt eftir einum skrivstovu-stjóra síðani 1962. Nú-staðni hava vit fingið hann.

— Tú er 67 ára gamal. Hvussu leingi fer tú at halda fram sum stjóri í SEV?

— Eg rokni ikki við, at eg haldi meira enn til eg eri vorðin 70 ár. Men tað er einki dulsmál, at tað stendur nógv á í slíkum arbeiði.

— Tað visir seg, at sjálvt í okkara nútímans samfelag er tað so, at trupulleikarnir konsentrera seg um ávisar persónar. Eg eri tannverri ein av teimum. Kanska er tað fyri ein part min eigna skyld.

Nokk av arbeiðsmegi í Føroyum

Vit spurdu at enda SEV-

heldur fram:

— Tað óhugnaliga í øllum hesum er, at fólk vænta, at SEV loysir hesar trupulleikar. Men tá verður neyðugt, at vit fullkomiliga broyta stavn-haldið við felagnum — frá at vera eitt elfelag til eisini at umfata alla aðra orku, tvs. at vera eitt orkufelag. Hetta hevur tó eingin tosað um enn. Skal hetta henda, so mugu vit beinanvegin til at umskipa felagið, og tað fer at krevja, at vit mugu hava tvær ella trýggjar ferðir so nógv fólk í arbeiði. Og tað kunnu vit ikki fá í lotuni.

— Kann SEV átaka sær

hetta stóra tak?

— Tað veldst um ynskini og orkuna. Vit eru í dag sum er ikki førir fyri at røkja nær uppgávur, sum liggja á okkum. Hvussu skulu vit tá fara inn á heilt aðrar uppgávur. Vit vilja gjarna fara inn í eitt slíkt arbeiði, men so mugu vit fáa betri møguleika at arbeiða tvs. meira pengar og fleiri fólk.

— Hevur hetta skund?

— Eg haldi, tað eru ov fá av okkum, sum hava hugsað um álvaran í hesum, men istaði tikið tað sum givið, at hetta var nakað sum SEV tók sær av. Halda vit áfram at

byggja sum vit gera, so mugu vit útvega meira orku til n.a. upphiting. Tað hevur skund, tí onkur má taka sær av hesum. Í dag er so eingin, sum hevur ábyrgd av hesum, og úrsliti kann gerast, at alt stöðgar upp.

Hjalgrim Winther sigur at enda, at vit eiga at gera okkum minni heft av olju. Tí hon kemur uttanfrá. Vit eiga at kanna aðrar møguleikar, soleiðis at vit her heima kunnu vera meira sjálvbjargin við orku m.a. eisini orku til upphitingarendamál.

EDV-skráseting nummar ella navn

Tað, sum fær meg at taka í penin, er greinin hjá býráðsformanninum um sama evni. Sum skilst á greinini er PM ógvuliga firtin um CPR-nummarskipan og um landsstýrið, tí tað ikki hevur tikið hann uppá ráð í hesum sambandi, tí, sum hann sjálvur skrivar, er Havnar kommuna, ella hann, undan-gongumaður á hesum øki, so hvi ikki spyrja hann?

Tað at skráseta data (upplýsingar) um persónar er ikki nakað nýtt fyribrigdi og hevur verið gjørt alt tað, vit vita um. Tað, sum er broytt í hesum sambandi, er við

hvorjum amboðum hetta hevur verið gjørt og í hesum timum, ið edv-tólini floyma inn yvir landið og so at siga øll privat virki nýta hesi nýggju amboð, verður øll almenn umsiting framvegis ferd við handakraft. Hetta er sjálvandi til stóran ámpa fyri tey, ið hava einihvorji erindi í tí almennu umsitingini.

Felags fyri bæði tað almenna og tað privata er, at hevur ein eitt ella annað utstandandi við hesi, á ein ella annan hátt, so verður viðkomandi skrásetur í einum kartoteki við handakraft ella við edv-tolum, felags fyri bæði er, at vit gerast eitt nummar í hesum kartoteki. Hetta er eisini galdandi hjá fyritekuni PM, so lógið tað ljóðar.

So at siga øll virkir, ið hava ógnað sær edv-tól, nýta okkara privata telefonnummar sum skrásetingarlykil og er hetta gjørt fyri at lætta umsitingararbeiði. Hevur telefonverkið givið teim heimild til tess?

Nú tað almenna skal til at nýta edv-tól, skal tað hava heimild til at nýta eina ávisa nummarskipan, sum hóast alt er grundað á okkara kristna føðingardag. Henda nummarskipan tænar sama endamáli sum tann hjá PM og øðrum og hevur bert tyding í sjálvum edv-tolum hjá tí almennu umsitingini.

Tað, at ein ikki kann, um vit hava eina CPR nr.-skipan, nýta sitt kristna navn fyri at finna fram til tær røttu upplýsingarnar í edv-tólinum er tvælt og uppspuni hjá PM, ella er hann veruliga óvitandi um, at Tórshavnar kommuna skrásetir persónar eftir eini líknandi nummarskipan? So

at siga allar edv-skipanir, har tað er neyðugt, kunnu finna fram upplýsingar um persónar eftir navni ella nummari, um ein ynskir tað.

Eg meti, at tey flestu munnu kennast við henda setning «minnst tú nummari» tá ið vit skulu gjalda einahvorja rokning. Hetta er kanska í lagi við teim privatu virkjunum? Ella skulu vit seta somu krav til ta privatu sum ta almennu umsitingina? Hesin spurningur kemur bert av leti í umsitingini og eigur at bliva burturbeindur, um ein arbeiðir við edv-tolum ella ikki.

Hvørjar upplýsingar skulu skrásetast?

Henda spurningur kundi eg hugsað mær at sett býráðsformanninum PM, tí sum hann skrivar í greinini «við øllum neyðugum upplýsingum, ja, enná fleiri enn landið krevur».

Við hvørjar heimild og við hvørjum endamáli eru hesar upplýsingar skrásettar og nær fáa Havnar borgarar loyvi til at siggja, hvat er skrásett og møgulega rætta skeivar upplýsingar?

Tað er ongín ivi um, at Tórshavnar kommuna skuldi taka støðu til, hvat skuldi við í edv-skipanina av upplýsingum, sum hava verið skrivadur við handakraft uppá kartotekskort og so, hvat møgulega kundi komið afturat av persónligum upplýsingum.

Við eini edv-skipan er ein neyðdur at taka støðu til, hvørjar upplýsingar, skipanin skal innihalda mótsett eini manuelli loysn, har ein kann skriva, hvat einum lystir, so her er avgjort ein stórur fyrimunur við eini edv-skipan. Men tann stóri vanskinn við edv-skipanini er, at tær upplýsingar, sum eru skrásettar, eru sera lættar at brúka ella misbrúka fyri teir persónar, ið hava atgongd til tess og hvør hevur so at-

gongd til hesar upplýsingar í Tórshavnar kommunu.

Hvussu tryggja okkum í móti misbrúki?

Hvussu kunnu vit tryggja okkum imóti at óviðkomandi upplýsingar vera skrásettar og at tað, sum er skrásett, verður brúkt imóti okkum? Hetta er ein spurningur, sum landsstýrið arbeiðir við og vonandi fyriliggur eitt úrslit fyrsta dagin, sum kann vera við til at tryggja okkum borgarum imóti misbrúki og skráseting av óviðkomandi upplýsingum í privatari og almennari umsiting.

Niðurstøða.

Tað einasta, sum ein veruliga kann fata av greinini hjá PM og, sum hevur nakað við veruleikan at gera, er, at hann skrásetir óviðkomandi upplýsingar, uttan at Havnar borgarar vita og, at hann reypar sær av at vera fyrstur at brúka edv-tól til fólkavirli í Føroyum. Har afturat royndir hann at billa fólk ið inn, at vandin fyri misbrúki so at siga bert er til staðar, um ein skrásetir persónar eftir eini CPR nr.-skipan, sum líkast teirri hann sjálvur hevur tikið í nýtslu í kommunalu umsitingini. Men her vita øll, sum hava eitt sindur av skili fyri edv-skráseting, at tað ikki er mátin, ið ein verður skrásettur eftir, ið er tann avgerandi, men har afturimóti hvat tað er, sum verður skrásett og hvørjar persónar, ið hava atgongd til hesar upplýsingar, sum er tann veruligi vandin ella av tí «ónða» sum PM tekur til.

Her mugu vit krevja, at PM kemur við eini frágreiðing um, hvat fer fram innan kommunalu umsitingina og, at hann gevur borgarum atgongd til teirra persónligu data, sum kommunan hevur skrásett istaði fyri at leggja alla ábyrgdina út á Tingenes.

EDV-skrásetur havnarborg.

Heldur
tú
ikki

sosialin